

PSYCHOLOGY

Структура мотиваційного виміру спільності

Г. В. Коваль

Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна
Corresponding author. E-mail: Gennadiy83zp@i.ua

Paper received 11.12.20; Accepted for publication 22.12.20.

<https://doi.org/10.31174/SEND-HS2020-243VIII43-06>

Анотація. В статті розглянуто проблематику уточнення підвалини виокремлення специфіки колективної суб'єктності суспільного волонтерського руху з надання допомоги постраждалим та учасникам військового конфлікту, спричиненого агресією РФ. Подано схему загальної структури мотиваційного виміру спільності. Розкрито шляхи конкретизації структури мотиваційного виміру спільності відносно специфіки механізмів спілкування.

Ключові слова: волонтерство, спілкування, колективна суб'єктність, спільність.

Вступ. Виокремлення підвалин аналізу специфіки колективної суб'єктності суспільного волонтерського руху (далі СВР) обумовлює звернення до конструкту спільність. Якщо аналіз спілкування як процесу утворення спільності дозволяє виокремити сукупність механізмів її набуття [2], то окремої розвідки потребує специфіка впливу спільності на суб'єктність. Тобто, потребує розкриття мотиваційний потенціал спільності як один з соціально-психологічних аспектів мотивації волонтерської допомоги, що покликаний розкрити специфіку соціально-психологічного обумовлення волонтерської діяльності [3].

Огляд публікацій. Спільність як характеристика зв'язку у проблематиці поняттєвого визначення актуалізуються в межах методології постнекласичного соціально-психологічного дискурсу [4]. Так, на відміну від класичної та некласичної методологій, що зосереджені на зовнішньо/ та внутрішньо особистісних факторах, постнекласична методологія, за думкою Т.Титаренко, зосереджує аналіз на «польових» характеристиках повсякденності – полі, просторі, контексті [4, с.25], у їх визначальних характеристиках – мінливості, пульсації, нон-фінальності – віднаходить специфіку соціально-психологічних явищ. Відтак, в обумовленні специфікою інтерсуб'єктивної феноменальності, здійснюються особистісні соціально-психологічні практики, відносно яких спільність постає як одна з визначальних характеристик [4, с.26].

Окремо в межах згаданої методології обґрунтовано перегляд уявлень про мотивацію через їх доповнення соціально-психологічними аспектами [1, с.102]. Конкретизація останніх припускає розгляд стосунків та взаємодій у якості окремих мотиваційних факторів [1, с.6]. Виокремлення взаємодії як мотиваційного фактору припускає подальшу конкретизацію її атрибутивних соціально-психологічних характеристик. У якості таких характеристик й постають соціальність та спільність як нетотожні властивості, де соціальність виступає характеристикою певного суб'єкта/ об'єкта як наслідок взаємодії, а спільність – характеристикою зв'язку між суб'єктами взаємодії [3, с.64]. Отже видно – ефекти взаємозв'язку між елементами сукупного суб'єкта можуть бути розкриті саме через характеристику зв'язаності, де спільність постає як її соціально-психологічна конкретизація [там само]. Даний підхід

до виокремлення спільності також уможливило її розуміння як мотиваційного чинника. Відтак, мотиваційний вимір спільності припускає уточнення моделі процесу її набуття.

Мета статті. Уточнити підвалини виокремлення специфіки колективної суб'єктності СВР у світлі мотиваційного виміру спільності.

Результати та обговорення. Висвітлення мотиваційного виміру спільності можемо розпочати з виокремлення його структури та увиразнення її у робочій схемі аналізу (див. схема 1). У загальній площині аналізу роль основного елемента структури відіграє спільність як мотив. Звідси, наступним елементом постає процес її утворення – спілкування. При цьому, відносно структури мотиваційного виміру спільності спілкування доцільно додатково структурувати. Так, доцільно виокремити підструктуру в якій угруповано елементи у їх даності як результату – зв'язок та такі характеристики як спільність та єдність. Також – підструктуру де угруповано елементи, що уточнюють механізм спільності через процеси зв'язування – зовнішньо-суб'єктний процес, чинник (посередник зв'язку), внутрішньо-суб'єктний процес. Окремо можливо означити іншу сторону мотивації – вплив спільності на активність, яка набуває характеристик суб'єктності.

Зауважимо, що дана схема розкриває мотиваційний вимір спільності в загальній площині аналізу. Тобто є формально-змістовною, де конкретизація її змісту є залежною від якісної специфіки зв'язку (механізму встановлення) [2]. Зокрема, специфіка спільності, що набувається під час комунікації припускає наступну деталізацію структури (див. схема 2).

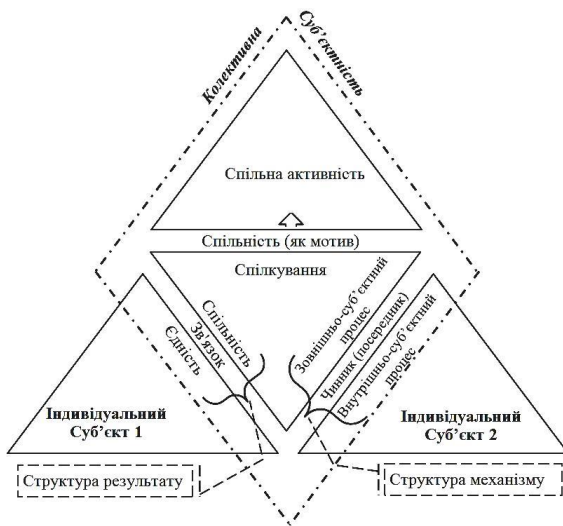

Схема 1. Загальна структура мотиваційного виміру спільності

Звідси бачимо – конкретизація мотиваційного виміру спільності припускає поуточнення змістовного наповнення підструктур результату та механізму. У якості конкретизації внутрішньо-суб'єктного процесу вже було указано такі процеси як ідентифікація та інтерпретація [2, с.56]. Окремою складовою конкретизації є конструкт чинника (посередника) зв'язування. Зокрема, на відміну від знака як елементу зв'язування, що є складовою комунікації та реалізує свій вплив через процес обміну (див. схему 2), у межах, до прикладу, культурно механізму спілкування чинником виступає річ, ідея або інтер-суб'єктивний простір як спільно утворені об'єкти/предмети [2, с.55] (див. схему 3). За такої умови конкретизація зовнішньо-суб'єктного процесу набуває значення процесу практикування. Відповідно, відносно культурного механізму практикування виступає ustalеним процесом, в той час як конструкт чинника припускає подальшу конкретизацію.

Схема 2. Структура мотиваційного виміру спільності відносно комунікаційного механізму спілкування.

Схема 3. Структура мотиваційного виміру спільності відносно культурного механізму спілкування.

Відносно прескриптивного механізму [2, с.54] у якості чинника доцільно виокремлювати характеристику (ознаку, властивість, стан) людини. Тоді у якості зовнішньо-суб'єктного процесу постає екстраполяція (атрибуція) умови відносно якої людина може повстати у якості елемента спільноти як певної системи.

Відносно соціального механізму, враховуючи його специфіку [2, с.56-57], у якості чинника виокремлюємо соціальну прескрипцію (як регулятор), а у якості зовнішньо-суб'єктного процесу – організацію (організування шляхом регуляції) спільного простору взаємодії.

Окремо зауважимо, що окрім механізму набуття спільності суттєвою умовою специфікації вказаних підструктур є своєрідність колективного суб'єкта. Зокрема, в межах підструктури результату врахування специфіки СВР дозволяє конкретизувати характеристику не лише якісної відмінності зв'язку, але й рівня його заданості. Так, оскільки в соціально-психологічному дискурсі ustalено виокремлено три рівні видів взаємодії – між індивідуальний, груповий та між груповий, то зрозуміло, що відносно рівня утворення зв'язку специфіку СВР обумовлює міжіндивідуальний рівень взаємодії. Тобто – специфіка внутрішньо-групового зв'язку волонтерів СВР завдає на міжіндивідуальним зв'язком на рівні взаємодії волонтер ↔ реципієнт.

Висновки. Відтак, розкрита модель структури мотиваційного виміру спільності надає можливість поуточнення підвалін виокремлення специфіки колективної суб'єктності СВР в їх обумовлені механізмами набуття зв'язку між носіями психічного. Водночас, розуміння спільності як мотиву також дозволяє зауважити інший теоретичний обшир для подальшого аналізу, адже припускає актуальність розгляду тих факторів, що традиційно пов'язано з категорією мотив у загально-психологічному дискурсі її вжитку. Мова, зокрема, про такі утворення як потреби та цінності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Климчук, В. Мотиваційний дискурс особистості: на шляху до соціальної психології мотивації. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка. 2015.
2. Коваль Г. Модель спілкування в дослідженні і виокрем-

ленні специфіки колективної суб'єктності //Проблеми сучасної психології. 2018. №. 2. С. 50-59.

3. Спіцина Л. В., Коваль Г. В. Соціально-психологічні аспекти мотивації волонтерської допомоги. Наукові студії із соціальної та політичної психології. 2018. №. 41. С. 57-

67.

4. Титаренко, Т., Кочубейник, О., Черемних, К. Психологічні практики конструювання життя в умовах постмодерної соціальності. Київ: Міленіум. 2014

REFERENCES

1. Klymchuk, V. Motivational discourse of personality: on the way to social psychology of motivation. Zhytomyr: ZhsU named after I. Franko. 2015
2. Koval, H. Model of communication in the study and separation of the specifics of collective subjectivity. Problems of modern psychology. 2018. №. 2. P. 50-59.
3. Spitsyna, L., Koval, H. Socio-psychological aspects of motivation for volunteer care. Scientific studies in social and political psychology. 2018. №. 41. P. 57-67.
4. Tytarenko, T., Kochubeynyk, O., Cheremnykh, K. Psychological practices of constructing life in postmodern society. Kyiv: Millennium. 2014

Structure of the motivational dimension of commonality

H. Koval

Abstract. The problematic of refinement of the basis for the single out of specificity of the collective subjectivity of the social volunteer movement to help the victims and participants in the military conflict caused by the aggression of the Russian Federation has been reviewed this article. The scheme of the general structure of the motivational dimension of the commonality has been represented. The ways of specification of the structure of the motivational dimension of the commonality in relation to the specificity of communication mechanisms has been revealed.

Keywords: *volunteering, communication, collective subjectivity, commonality.*